

CZARNA ZIEMIA

Impact Factor dla polskich czasopism – w „zasięgu ręki”

Cezary Kabala, Wrocław

Na kwietniowym posiedzeniu Komitetu Gleboznawstwa i Chemii Rolnej PAN, po wystąpieniach prof. R. Dębickiego (redaktora Polish Journal of Soil Science) i prof. Z. Zagórskiego (prezesa PTG), wywiązała się dyskusja na temat szans wywalczenia wyższej punktacji dla polskich czasopism naukowych z dziedziny nauk o glebie, chemii rolnej, mikrobiologii i dziedzin pokrewnych. W dyskusji tej wykazywałem, że uzyskanie wskaźnika Impact Factor przez nasze czasopisma jest realne – pod warunkiem pewnej mobilizacji środowiska gleboznawczego w naszym kraju. Chciałbym dziś zaprezentować konkretne wyliczenia pokazujące, jak – w teorii – śmiesznie łatwe jest wypełnienie podstawowego kryterium, a jednocześnie – jak bardzo je dotychczas zaniedbywaliśmy.

Na początek przypomnę sposób określania wskaźnika. Aby obliczyć IF w przykładowym 2013 roku ISI ustala: (1) ile razy w 2013 roku były zacytowane (w periodykach posiadających IF) artykuły opublikowane w danym czasopiśmie w ciągu dwóch ostatnich lat, czyli w latach 2011 i 2012, oraz (2) ile artykułów łącznie opublikowano w danym czasopiśmie w ciągu dwóch ostatnich lat. Wskaźnik IF jest ilorazem (1)/(2).

Jeśli zatem Polish Journal of Soil Science publikuje rocznie 20 artykułów (czyli 40 w ciągu dwóch lat), to teoretycznie wystarczy, że artykuły te wymienione zostaną 4 razy w ciągu roku by czasopismo miało szansę na uzyskanie minimalnego (progowego) $IF=0,1!$ Czy znalazło się 4 sprawiedliwych, którzy w 2012 roku zacytowali coś z PJSS w swojej pracy? Nieprawdopodobnie to brzmi, ale może się okazać, że nie... Oczywiście mam na myśli artykuły z PJSS z dwóch ostatnich poprzedzających lat.

A teraz Roczniki Gleboznawcze (od tego roku Soil Science Annual). W latach 2011-2012 opublikowały łącznie 109 artykułów. Aby zaistnieć na liście filadelfijskiej, jakiegokolwiek teksty z tych lat musiałyby być zacytowane w 2013 roku przynajmniej 11 razy. TYLKO 11 RAZY!!! Czy to realne? Przecież w 2011 roku opublikowana została nowa Systematyka Gleb Polski!

I najważniejsze: czy mamy gdzie cytować? W 2012 roku polscy gleboznawcy, chemicy rolni i specjaliści z pokrewnych dziedzin, których prace w czasopismach posiadających IF wymienione zostały w bazie publikacji na stronie <http://szopka.up.wroc.pl> opublikowali przynajmniej (gdyż zapewne nie wszystkie prace zostały „wychwycone”): 48 artykułów w czasopismach krajowych (Pol J of Environ St, J Elementology, Int Agroph, Sylwan, Przemysł Chemiczny, Pol Polar Research, Ecolog Chem Engineering S i inne) i 32 artykuły w czasopismach zagranicznych.

Gdyby w każdym z tych 80 artykułów zacytowano CHOĆ JEDNĄ pracę z polskich czasopism starających się o IF, to z

Spis treści

Impact Factor w zasięgu ręki	1
Zjazd Katedr Jednoimiennych w Ślesinie	2
Międzynarodowe warsztaty WRB (projekt LiFES)	3
Weryfikacja poprawności bazy e-Soter	4
Kronika personalna	6
Ochrona Środowiska i Zasobów Naturalnych	
w nowej odsłonie	6
Nowości wydawnicze	7
Nowe publikacje w czasopismach z IF	8
Relacje z konferencji i sympozjów	9
Zapowiedzi i kalendarium konferencyjne	10

nawiązką starczyłoby na wypromowanie nie tylko Roczników Gleboznawczych i Polish Journal of Soil Science, ale i co najmniej 5 innych czasopism! A przecież cały czas mówimy o tylko jednym zacytowaniu...

Oczywiście źródła do artykułu naukowego dobierane są według kryteriów merytorycznych i nie jest moim celem nawoływanie do cytowania „po linii narodowej”. Ale wybór cytowanych publikacji zawsze jest nieco subiektywny i nie wyklucza MINIMALNEJ przychylności dla czasopism polskich i najnowszych publikacji polskich autorów – naszych współpracowników. Nie jest przy tym prawdą, że renomowane czasopisma nie dopuszczają cytowań prac polskojęzycznych. Rzecz jasna, nie mogą one przeważać, ale jeśli są merytorycznie uzasadnione – to zawsze są akceptowane.

Bez IF i indeksu Hirscha wkrótce nie uzyskamy habilitacji i nie zdobędziemy grantu. Zatem nie wolno biernie oczekiwać, że KTOS i GDZIEŚ w wielkim świecie będzie nas cytował i budował nam te wskaźniki. Im szerszy zbudujemy wachlarz bliższych nam, polskich czasopism posiadających Impact Factor, tym mniej ciernista będzie ścieżka kariery polskich naukowców.

W imieniu swoim i Zarządu Głównego PTG apeluję zatem do wszystkich Szanownych Koleżanek i Kolegów o wnikliwe zwrócenie uwagi, by w KAŻDEJ pracy publikowanej obecnie w czasopismach już posiadających Impact Factor znalazło się CHOĆ JEDNO cytowanie publikacji z ostatnich 2 lat wydanych w czasopismach z naszej dziedziny walczących o IF, przede wszystkim w Rocznikach Gleboznawczych (Soil Science Annual) i Polish Journal of Soil Science.

(List rozestany drogą e-mailową do członków i sympatyków PTG w dniu 28.04.2013)

Zjazd Katedr „Jednoimiennych”, Ślesin k. Konina, 12-13.06.2013

Cezary Kabała, UP Wrocław

Uczestnicy Zjazdu na tle odkrywki Drzewce (Fot. A. Mocek)

Kontynuując tradycję odnowioną w ubiegłym roku, Katedra Gleboznawstwa i Ochrony Gruntów UP w Poznaniu (a konkretnie prof. Andrzej Mocek, prof. Wojciech Owczarzak) zorganizowała spotkanie przedstawicieli katedr, na którym omawiana była aktualna problematyka funkcjonowania gleboznawczych jednostek naukowo-dydaktycznych.

W pierwszym dniu skoncentrowano się na perspektywach pozyskiwania środków na badania z NCN i NCBR. Prof. Cezary Kabała oraz prof. Sławomir Gonet szczegółowo omówili kluczowe kryteria oceny wniosków trafiających do tych instytucji oraz wskazali najczęstsze niedociągnięcia lub błędy obniżające ocenę projektów lub powodujące ich dyskwalifikację. Podkreślono, że przy ocenie grantów NCN najwyższą liczbę punktów uzyskuje się za dorobek zespołu wykonawców oraz za efekty dotychczas realizowanych grantów. Oznacza to (szczególnie w konkursie OPUS), że aby zagwarantować realizację dobrego tematu badawczego, trzeba zbudować odpowiednio silny zespół wykonawców - niekoniecznie z jednej jednostki lub ośrodka (przy czym „siła zespołu” mierzona jest wielkością indeksu Hirscha). Pamiętać też należy, że „efektywność realizacji grantu” jest przez NCN oceniana na podstawie liczby artykułów opublikowanych w czasopiśmie posiadających IF. Oczywiście w publikacjach tych musi się znaleźć adnotacja o źródle finansowania badań. Prof. Kabała podkreślił, że kryterium „badań podstawowych” jest nadal tak niejasno sformułowane, że to głównie od uzasadnienia przygotowanego przez autorów projektu zależy, czy projekt zostanie zaakceptowany przez NCN. Podobnie ocena nowatorskiego charakteru badań oraz ich uniwersalności dla nauki w ogromnym stopniu zależy od opisu sporządzonego przez autorów projektu. Wnioski, w których te zagadnienia potraktowano bez należytej staranności (niekiedy wręcz zdawkowo) były dyskwalifikowane przez recenzentów jako „nieistotne dla rozwoju dziedziny nauki”, „posiadające wyłącznie lokalne znaczenie” itp. Z kolei prof. S. Gonet podkreślił, że badania zgłaszane do NCBR muszą gwarantować wytworzenie nowatorskiego produktu lub technologii, które mogą być realnie wdrożone do praktyki, nawet jeśli grant realizowany jest bez udziału przedsiębiorcy.

Tego samego dnia wystąpił też dr Łukasz Uzarowicz, redaktor naczelny Soil Science Annual – Roczniki Gleboznawcze. W prezentacji dotyczącej szans uzyskania wskaźnika IF przez SSA-RG podkreślił, że jest to możliwe w perspektywie 3 lat pod warunkiem stałej mobilizacji środowiska gleboznawczego i cytowania prac z ostatnich 2 lat. W dyskusji mówiono o możliwości „wygzekwowania” cytowań (uzgodniono, że to jednak sprawa honoru niż przymusu), przyspieszenia „zawieszania” w internecie nowych artykułów (przed zamknięciem numeru), oraz o potrzebie intensywnego cytowania również tych polskich czasopism, które już mają IF – aby go nie straciły. Dr Uzarowicz poinformował o zakończeniu elektronicznej archiwizacji wszystkich dotychczas wydanych numerów Roczników Gleboznawczych (w ramach projektu Index Plus uzyskanego przez PTG) i tworzeniu strony internetowej, na której będzie je można bezpłatnie przeglądać.

Nielatwo być przewodnikiem profesorów... (fot. C. Kabała)

W drugim dniu zjazdu prof. Andrzej Mocek omówił stan przygotowań do wydania nowego podręcznika do gleboznawstwa. Autorzy otrzymali wytyczne dotyczące objętości rozdziałów, ilustracji, cytowania źródeł, praw autorskich itd. Ustalono, że wstępne wersje rozdziałów powinny być gotowe do końca września, kiedy zostaną

przedstawione na roboczym spotkaniu zespołu autorskiego (konkretny termin i miejsce spotkania zostaną wyznaczone w czasie wakacji).

„Drzewce-Safari” (fot. C. Kabala)

Ważnym punktem zjazdu było też otwarte posiedzenie Komisji Genezy i Klasyfikacji Gleb PTG pod przewodnictwem prof. Jolanty Komisarek (UP w Poznaniu). W ramach komisji wyodrębnione zostały zespoły do spraw systematyki gleb (pod kierunkiem prof. J. Marcinka), charakterystyki gleb (prof. C. Kabala), analiz gleb na potrzeby ich klasyfikacji (prof. H. Dąbkowska-Naskręt) oraz kartografii gleb (prof. B. Bieniek). Priorytetowymi zadaniami

komisji na najbliższe miesiące będą: (1) uruchomienie strony internetowej – forum, na którym będą zgłaszane propozycje zmian w systematyce gleb Polski oraz (2) przygotowanie przewodnika do opisu profilu glebowego. Prof. Komisarek poinformowała o pomysłach zorganizowania szkoły letniej dla doktorantów nt. opisu gleb i rozpoznawania właściwości diagnostycznych. W dyskusji bardzo emocjonalnie akcentowano potrzebę uproszczenia systematyki poprzez zmniejszenie liczby typów i podtypów, albo zmianę zasad wyróżniania podtypów. Szereg osób podkreślało jednak, że systematyka musi się rozwijać w miarę postępu wiedzy gleboznawczej i rozwoju koncepcji klasyfikacji. Ponadto, systematyka w wersji drukowanej w Rocznikach Gleboznawczych zawsze była i powinna być traktowana jako materiał źródłowy dla specjalistów, a nie podstawowy materiał dydaktyczny. Studenci, szczególnie podstawowego kursu, powinni dysponować uproszczoną i opisową wersją systematyki w podręczniku i skryptach. W dyskusji zgłoszono również potrzebę corocznego organizowania seminariów terenowych poświęconych wybranym typom gleb albo glebom określonych obszarów.

W porze popołudniowej uczestnicy zjazdu zwiedzili Kopalnię Soli w Kłodawie, a także odwiedzili zrekultywowane wyrobisko KWB Konin – odkrywkę Drzewce, dla której zmieniono kierunek zagospodarowania, a obecnie trwa napelnianie wyrobiska wodą.

Międzynarodowe warsztaty klasyfikacji gleb WRB – projekt LiFES

Łukasz Mendyk, Leszek Gersztyn, Ewa Pora, UMK Toruń - UP Wrocław

Uczestnicy warsztatów na panoramicznej fotografii dra. M. Świtoniaka

W dniach 2-15 czerwca 2013 roku odbyła się druga edycja międzynarodowych warsztatów dydaktycznych z cyklu *Lingua Franca for European Soils* (LiFES). Projekt ten finansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach kursów intensywnych programu Erasmus „Uczenie się przez całe życie” (LLP Erasmus nr ERA/2012/IP/W/0013). Pomysłodawcami i koordynatorami warsztatów są pracownicy Katedry Gleboznawstwa i Kształtowania Krajobrazu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu - Dr Marcin Świtoniak i Dr Przemysław Charzyński. Głównym celem przeprowadzonych zajęć jest nauka klasyfikacji gleb wg systemu WRB zarówno w aspekcie praktycznym jak i teoretycznym oraz stworzenie multimedialnej glebowej bazy danych, która w przyszłości będzie wykorzystywana w dydaktyce. Szczegółowe założenia projektu dostępne są na stronie internetowej <http://sites.google.com/site/linguafrancaforeuropeansoils/>.

Tegoroczne warsztaty przeprowadzone zostały na terenie Węgier. Organizatorami i „gospodarzami” części terenowej byli dr. Tibor József Novák i dr. Gabor Négyesi z Uniwersytetu w Debreczynie. W zajęciach wzięło udział 35 studentów z Polski, Litwy, Łotwy i Węgier, studiujących na kierunkach rolniczych i przyrodniczych. Merytoryczną opiekę nad studentami sprawowali profesorowie: Cezary Kabala i Adam Bogacz (Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu), Aldis Kārklīņš (Łotewski Uniwersytet Rolniczy w Jelgawie), Rimantas Vaisvalavicius (Uniwersytet Aleksandra Stulginskisa w Kownie) oraz doktorzy: Marcin Świtoniak, Przemysław Charzyński i Michał Jankowski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), Tibor József Novák, Gabor Négyesi (Uniwersytet w Debreczynie), Raimonds Kasparinskis (Łotewski Uniwersytet Rolniczy w Jelgawie), Romute Mikučionienė (Uniwersytet Aleksandra Stulginskisa w Kownie).

Pierwszy tydzień warsztatów studenci wraz z prowadzącymi spędzili w Egerze, mieście położonym w pobliżu Parku Narodowego Gór Bukowych. Kurs rozpoczął się zajęciami organizacyjnymi i wykładem omawiającym system klasyfikacyjny WRB. Kolejne dni upłynęły na pracach w terenie, popołudniowych wykładach i opracowywaniu uzyskanych danych. Odkrywki glebowe zostały zlokalizowane w taki sposób, aby przedstawiały różne formy przekształceń antropogenicznych w dolinie Maklány i na terenie stacji badań ekologicznych Uniwersytetu w Debreczynie położonej u podnóża Gór Bukowych. Studenci uczyli się klasyfikować i opisywać gleby zgodnie z *Guidelines for Soil Description* i kluczem WRB. Opisy proponowane przez studentów były weryfikowane przez prowadzących, zarówno w terenie bezpośrednio po wykonaniu odkrywek, jak i podczas wieczornych prezentacji. W środku tygodnia studenci zwiedzili jaskinię w pobliżu miejscowości Felsőártárkány, prezentującą zjawiska krasowe, częste w Parku Narodowym Gór Bukowych.

Kolejny tydzień warsztatów odbył się w Debreczynie, do którego uczestnicy przenieśli się w sobotę. W niedzielę studenci mieli możliwość zwiedzenia Oradei, rumuńskiego przygranicznego miasta. Od poniedziałku, wznowione zostały prace terenowe i kameralne. Obiektem prac terenowych były gleby reprezentujące katę przemodelowanej eolicznie równiny aluwialnej i różne typy gleb miejskich.

Zaduma w odkrywce glebowej (Fot. M. Świtoniak)

Podczas warsztatów studenci wykonali 20 odkrywek glebowych reprezentowały wiele grup referencyjnych: Alisols, Arenosols, Chernozems, Gleysols Luvisols, Phaeozems, Vertisols, Technosols. Przy każdej odkrywce wykonana została seria zdjęć mająca na celu stworzenie panoram sferycznych, które zostaną udostępnione na stronie <https://sites.google.com/site/soilpanoramas/>.

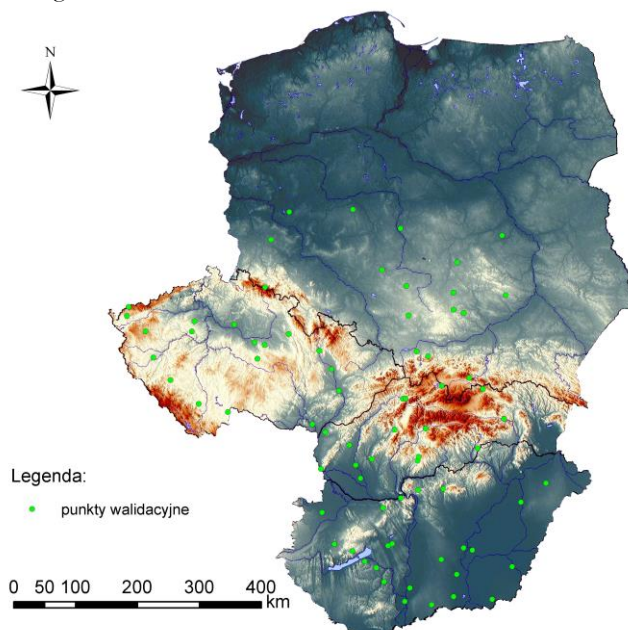
Po blisko dwóch tygodniach Węgierskiej przygody z WRB, uczestnicy wyruszyli w długą podróż powrotną. Studenci rozstali się w przyjaznej atmosferze, bogatsi nie tylko o nowe doświadczenia gleboznawcze, ale również w nawiązane kontakty i przyjaźnie (oraz 5 punktów ECTS). Długie wieczory spędzone w międzynarodowym towarzystwie na pewno zapadną w pamięć wszystkim uczestnikom wyjazdu.

Weryfikacja poprawności bazy e-Soter w Europie Środkowej (Validation of Central European Soil Database e-SOTER)

Bartłomiej Głina, Przemysław Charzyński, Łukasz Mendyk, Marcin Świtoniak, Jarosław Waroszewski
Toruń-Wrocław

Szczegółowe informacje dotyczące gleb są niezbędne przy tworzeniu regulacji prawnych dla zarządzania zasobami glebowymi, monitorowania oddziaływania człowieka na środowisko, a także w rolnictwie, leśnictwie, zarządzaniu zasobami wodnymi itd. Dotychczasowe opracowania glebowe są przeważnie trudnodostępne, niekompletne, nieaktualne lub wzajemnie niekompatybilne. Chcąc zmienić tę sytuację, Komisja Europejska uruchomiła w 2008 roku projekt e-SOTER, którego głównym celem jest opracowanie bazy danych glebowych dla Europy. Działania programu finansowane są z 7 Europejskiego Programu Ramowego. Pierwotne dane uzyskiwano na podstawie analizy informacji o istniejących, opisanych uprzednio profilach glebowych oraz techniki cyfrowego kartowania pokrywy glebowej. Szczegółowy opis metodologii oraz założeń projektu można znaleźć na stronie: www.esoter.net. Zakres przestrzenny programu e-Soter dla Europy Środkowej początkowo obejmował tylko Węgry oraz Czechy. Uczelnie wyższe z tych krajów jako pierwsze podjęły trud opracowania bazy danych w obrębie granic swoich państw. W następnej kolejności obszar ten został rozszerzony o Słowację oraz południową część Polski. Umożliwi to stworzenie bazy danych zawierającej szczegółowe informacje o pokrywie glebowej tego obszaru. W październiku 2012 roku rozpoczął się międzynarodowy projekt „Validation of Central European Soil Database”

realizowany w ramach – International Visegrad Fund's Strategic Grant No. 31210072.

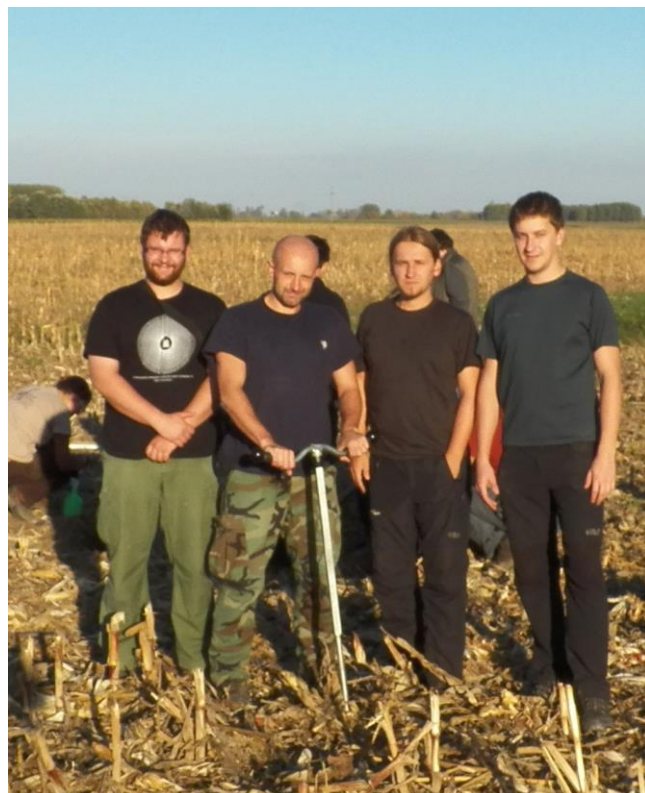
Projekt ma na celu sprawdzenie poprawności i aktualizację modelu pokrywy glebowej Europy Środkowej. Liderem projektu i jego kierownikiem jest Dr. Endre Dobos z Uniwersytetu w Miskolcu. Pozostałymi partnerami są: Uniwersytet Rolniczy w Pradze, Soil Science and Conservation Research Institute w Bratysławie oraz Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Do współpracy zaproszono także Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu. Jeden z głównych etapów realizacji projektu polegał na zebraniu danych glebowych w losowo wybranych punktach na terenie krajów partnerskich. Cały obszar został podzielony na pola podstawowe o wielkości 500 x 500 m, odpowiadające wielkością i położeniem poszczególnych pikseli tworzonego modelu. W trakcie prac terenowych w każdym z wytypowanych punktów badawczych wykonywano odkrywkę glebową w centralnej części pola podstawowego (piksela) oraz dodatkowo 4 wiercenia w odległości 100 metrów w różnych kierunkach. Prace terenowe prowadzone w ten sposób miały na celu ukazanie zróżnicowania gleb w obrębie danego pola podstawowego. W terenie opisywano cechy diagnostyczne gleb, ich podstawowe właściwości (uziarnienie, pH, obecność węglanów itd.) oraz określano ich pozycję systematyczną według międzynarodowej klasyfikacji WRB. Prace terenowe prowadzone były czteroetapowo i trwały łącznie 20 dni, po 5 dni na Węgrzech (październik 2012), Słowacji (listopad 2012), w Polsce (kwiecień 2013) oraz w Czechach (maj 2013).

Uczestnicy projektu w trakcie prac na Słowacji (listopad 2012).

Zgromadzone informacje zostaną wykorzystane do weryfikacji danych statystycznych i skorygowania problemów pojawiających się na etapie obróbki danych. Wszystkie zidentyfikowane problemy zostaną omówione i przedstawione we wspólnej publikacji. Ponadto dla każdego kraju planuje się opracowanie indywidualnego modelu terenowego. Jest to szczególnie istotna kwestia w przypadku naszego kraju, w którym skala przestrzennego zróżnicowania pokrywy glebowej jest największa. W porównaniu z obszarami pozostałych krajów biorących udział w projekcie, obszar Polski wyróżnia się bowiem różnorodnością krajobrazów (górskie,

starogłaciadne, młodogłaciadne itd.) i bardzo dynamiczną rzeźbą terenu w obszarach niżowych. W najbliższej przyszłości przewiduje się zagęszczenie punktów kontrolnych w obrębie dotychczasowego obszaru badań i rozszerzenie go o północną część Polski. Stworzenie szczegółowej bazy informacyjnej będzie nowoczesnym produktem, który z powodzeniem może zastąpić tradycyjne mapy glebowe. Będzie to doskonała baza wyjściowa do opracowania kilku interdyscyplinarnych modeli funkcjonujących zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym. Finalnym etapem projektu będzie opublikowanie zestawu danych elektronicznych oraz udostępnienie ich do zastosowań rządowych oraz indywidualnych.

The Polish Team (od lewej: Ł. Mendyk, M. Świtoniak, J. Waroszewski, B. Głina) w trakcie prac na Węgrzech

Polską stronę w projekcie reprezentują dr Przemysław Charzyński (koordynator projektu ze strony polskiej), dr Marcin Świtoniak, mgr Łukasz Mendyk (UMK Toruń), dr inż. Jarosław Waroszewski oraz mgr inż. Bartłomiej Głina (UP Wrocław). Dodatkowo w pracach terenowych na terenie Polski udział wzięli dr Michał Jankowski (UMK Toruń), dr inż. Ryszard Mazurek (UR Kraków) oraz doktoranci UP we Wrocławiu: mgr inż. Tomasz Bińczycki i mgr inż. Oskar Bojko.

Kronika personalna

Habilitacje

Dr hab. Tomasz Zaleski z Zakładu Gleboznawstwa i Ochrony Gleb Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Tytuł rozprawy: „Rola pedogenezy w kształtowaniu właściwości hydrofizycznych, retencji, reżimu i bilansu wodnego gleb wytworzonych z utworów pyłowych Karpat”. Zatwierdzenie przez Radę Wydziału Rolniczo-Ekonomicznego UR w Krakowie – 15 maja 2013.

Dr hab. Joanna Podlasińska z Katedry Ochrony i Kształtowania Środowiska Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie. Tytuł rozprawy: „Zróżnicowanie i chemizm osadów małych zbiorników wodnych w krajobrazie młodogłacjalnym”. Zatwierdzenie przez Radę Wydziału Melioracji i Inżynierii Środowiska Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu – 25 kwietnia 2013.

Doktoraty

Dr Anna Król z Instytutu Agrofizyki im. B. Dobrzańskiego PAN w Lublinie. Tytuł pracy: „Wzrost i pobieranie wody przez rzepak żółtonasienny i czarnonasienny w zależności od stanu zagęszczenia gleby”. Promotor: prof. dr hab. Jerzy Lipiec. Recenzenci: prof. dr hab. Ewa Czyż, prof. dr hab. Jerzy Tys. Obrona odbyła się w kwietniu 2013.

Czasopismo „Ochrona Środowiska i Zasobów Naturalnych” - nowa odsłona

Maria Lackowska, IOŚ-PIB, Warszawa

Czasopismo „Ochrona Środowiska i Zasobów Naturalnych / Environmental Protection and Natural Resources” wydawane przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy dołączyło w 2013 r. do grupy polskich czasopism naukowych ukazujących się na platformie wydawniczej Versita Open i jest dostępne w bezpłatnej wersji elektronicznej pod adresem: www.degruyter.com/view/j/oszn

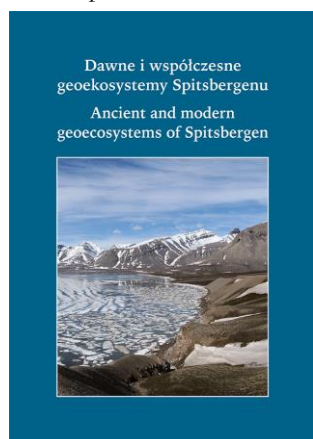
Czasopismo to już od kilku lat dostępne jest w serwisie internetowym Instytutu, toteż link numeru 1 w tomie 24 znajduje się również na stronie Działu Wydawnictw IOŚ-PIB w części Czasopismo Ochrona Środowiska i Zasobów Naturalnych: www.ios.edu.pl/pol/ochrona.html

Instytut zdecydował się na współpracę z platformą Versita Open gdyż elektroniczna publikacja ułatwia zgłaszanie czasopisma do indeksacji w serwisach abstraktowych i bazach pełnotekstowych, a rejestracja artykułów w systemie DOI umożliwia osobom zainteresowanym szybki dostęp do ich treści i popularyzację w środowisku naukowym na całym świecie.

Wydawnictwo zachęca do odwiedzenia strony czasopisma na stronie Versita Open a dotychczasowych autorów oraz wszystkich chętnych zaprasza do publikowania swoich prac naukowych w nowej formie czasopisma „Ochrona Środowiska i Zasobów Naturalnych”.

Nowości wydawnicze

Dawne i współczesne geoeosystemy Spitsbergenu. 2013. Praca zbior. pod red. Z. Zwolińskiego, A. Kostrzewskiego i M. Puliny. Bogucki Wyd. Nauk. Kraków. Format A4, 456 stron, oprawa miękka. Cena 99 PLN.

Dwujęzyczna publikacja jest pierwszym tego typu opracowaniem nie tylko o profilu geomorfologicznym, ale także ogólnogeograficznym dla wszystkich polskich stacji polarnych na Spitsbergenie. Monografia wydana jest jako dzieło 66 autorów, zawierająca 15 rozdziałów (w tym 5 rozdziałów tzw. regionalnych o polskich stacjach polarnych) na 456 stronach, 213 kolorowych rycin i fotografii, potężną liczbę pozycji

bibliograficznych. Spis treści:

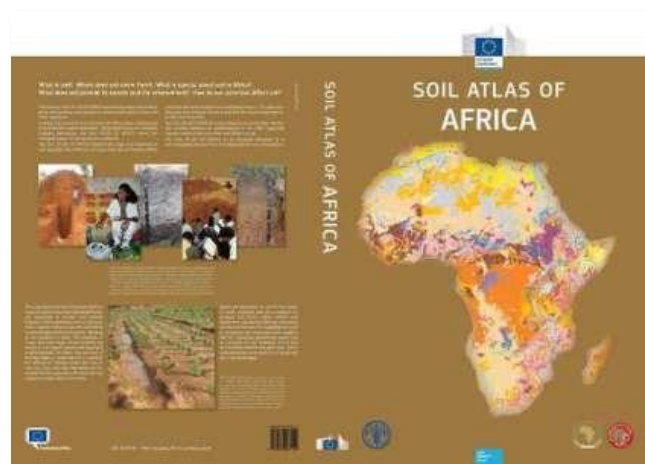
1. Polskie badania geomorfologiczne na Spitsbergenie
2. Środowisko geograficzne Spitsbergenu
3. Środowisko geograficzne otoczenia Polskiej Stacji Polarnej im. Stanisława Siedleckiego – Hornsund
4. Środowisko geograficzne otoczenia Stacji Polarnej im. Stanisława Baranowskiego – Lodowiec Werenskiolda
5. Środowisko geograficzne otoczenia bazy ekspedycji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej – Calypso
6. Środowisko geograficzne otoczenia Stacji Polarnej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika – Kaffiøyra
7. Środowisko geograficzne otoczenia Stacji Polarnej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – Petunia
8. Lodowce Zachodniego Spitsbergenu – stan badań ze szczególnym uwzględnieniem otoczenia Hornsundu
9. Zapis czwartorzędowych zdarzeń glacialnych na Spitsbergenie
10. Zróźnicowanie procesów, osadów i form współczesnych stref marginalnych lodowców Spitsbergenu na przykładzie otoczenia zatoki Petunia
11. Rzeźba i procesy morfogenetyczne stref brzegowych, fiordów i zatok Spitsbergenu
12. Podniesione terasy morskie na Spitsbergenie
13. Współczesne zmiany klimatu Spitsbergenu jako podstawa wyznaczania zmian krajobrazowych
14. Geoeosystemy Spitsbergenu – podstawy wydzieleń, przemiany krajobrazowe
15. Mapy Svalbardu

W monografii nie zabrakło charakterystyk środowiska glebowego w otoczeniu stacji polarnych, napisanych przez gleboznawców z Krakowa, Lublina, Torunia i Wrocławia.

<http://ksiegarnia.bogucki.com.pl/>

Ecology and Management of Forest Soils, 4th Edition. By Dan Binkley & Richard Fisher. January 2013. Wiley-Blackwell. ISBN: 978-0-470-97947-1. Hardcover, 362 pp. Price \$149.95. Forest soils are the foundation of the entire forest ecosystem and complex, long-term interactions between trees, soil animals, and the microbial community shape soils in ways that are very distinct from agricultural soils. The composition,

structure, and processes in forest soils at any given time reflect current conditions, as well as the legacies of decades (and even millennia) of interactions that shape each forest soil. Reciprocal interactions are fundamental; vegetation alters soil physical properties, which influence soil biology and chemistry, which in turn influence the growth and success of plants. These dynamic systems may be strongly influenced by intentional and unintentional management, ranging from fire to fertilization. Sustaining the long-term fertility of forest soils depends on insights about a diverse array of soil features and changes over space and time. Since the third edition of this successful book many new interests in forest soils and their management have arisen, including the role of forest soils in sequestering carbon, and how management influences rates of carbon accumulation. This edition also expands the consideration of how soils are sampled and characterized, and how tree species differ in their influence on soil development. Clearly structured throughout, the book opens with the origins of forest soil science and ends with the application of soil science principles to land management.

Soil Atlas of Africa. 2013. European Commission, Publications Office of the European Union, Luxembourg. 176 pp. ISBN 978-92-79-26715-4, doi 10.2788/52319

Po atlasach gleb Europy, Ameryki Łacińskiej i obszarów arktycznych, JRC we współpracy z FAO wydaje pierwszy w historii ATLAS GLEB AFRYKI. Zawiera on znakomite mapy, opracowania tekstowe i zachwycające fotografie przygotowane przez czołowych gleboznawców z Europy i Afryki. Dzięki wykorzystaniu najnowszych technik mapowania komputerowego, Atlas Gleb Afryki pokazuje zmienność właściwości gleb w skali całego kontynentu, w niedostępnej dotąd rozdzielczości. Wyjaśnia pochodzenie i funkcje gleb występujących na kontynencie afrykańskim oraz ich lokalne i globalne znaczenie. Atlas omawia także główne zagrożenia dla gleb i kroki podejmowane w celu ochrony zasobów glebowych. Atlas Gleb Afryki jest więcej niż zwykłym atlasem. Prezentuje nowe, kompleksowe interpretacje często zaniebawianych zasobów naturalnych, które mają podstawowe znaczenie dla życia na naszej planecie. Obecnie Atlas jest dostępny w wersji elektronicznej: http://eusoiils.jrc.ec.europa.eu/library/maps/africa_atlas/

Ecosystem Services and Carbon Sequestration in the Biosphere. Lal R., Lorenz K., Hüttl R.F., Schneider B.U. & von Braun J. (Eds.). Springer, 2013. ISBN: 978-94-007-6454-5. Hardcover, 495 pp. Price \$209.00.

This book describes comprehensively potential, co-benefits and drawbacks of carbon (C) sequestration for ecosystem services. Soil generates numerous ecosystem services for human wellbeing and ecological functions. The services discussed include provisional (feed, food, timber, biofuel), regulating (carbon sequestration, pests, diseases), cultural, and supporting (soil formation, nutrient cycling) services. Recarbonization of the biosphere is a potential strategy to redistribute C among global pools, and to enhance ocean but

most importantly land-based C sinks with possible feedback on soil-based ecosystem services. Land use and soil management can degrade soil quality, and either reduce quantity and quality of ecosystem services or lead to disservices and create large ecological footprint. Thus, trade-offs between carbon sequestration and ecosystem services must be considered when incentivizing land managers through payments for ecosystem services. Together with sustainable management of land-based C sinks for climate change adaptation and mitigation this will minimize the risks of recarbonization of the biosphere for ecological functions and human wellbeing.

Nowe polskie publikacje gleboznawcze w czasopismach posiadających IF

Czachor H., Hallett P.D., Lichner L., Józefaciuk G. 2013. Pore shape and organic compounds drive major changes in the hydrological characteristics of agricultural soils. *European Journal of Soil Science* 64, 334-344. DOI: 10.1111/ejss.12052

Gajda A.M., Przewłoka B., Gawryjolek K. 2013. Changes in soil quality associated with tillage system applied. *International Agrophysics* 27, 2, 133-142.

Gruba P., Pacanowski P., Mulder J. 2013. Factors influencing spatial heterogeneity of pH in forest soils on the example of Luvisols with marlstone underlayer. *Sylvan* 157 (2): 149-157

Grzebisz W. 2013. Crop response to Mg fertilization as affected by nitrogen supply. *Plant and Soil* 368, 26-39. DOI 10.1007/s11104-012-1574-z

Hajnos M., Calka A., Jozefaciuk G. 2013. Wettability of mineral soils. *Geoderma* 206, 63-69. DOI 10.1016/j.geoderma.2013.04.019

Jeziarska-Tys S., Rutkowska A. 2013. Soil response to chemicals used in a field experiment. *International Agrophysics* 27, 2, 151-158.

Juszczak R., 2013. Biases in methane chamber measurements in peatlands. *International Agrophysics* 27, 2, 159-168.

Kabała C., Bojko O., Medyńska A., Szczepaniak A. 2013. Spatial variability and temporal changes in the heavy metal content of soils with a deep furrow-and-ridge microrelief formed by an afforestation plowing. *Environmental Monitoring and Assessment* 185, 5141-5150. DOI 10.1007/s10661-012-2931-3

Kacprzak A., Migoń P., Musielok Ł. 2013. Using soils as indicator of past slope instability in forested terrain, Kamienne Mts., SW Poland. *Geomorphology* 194, 65-75. DOI 10.1016/j.geomorph.2013.04.014

Lichner L., Hallett P.D., Drongová Z., Czachor H., Kovacik L., Mataix-Solera J, Homolák M. 2013. Algae influence the hydrophysical parameters of a sandy soil. *Catena*, 108, 58-68. DOI 10.1016/j.catena.2012.02.016

Parzych A., Jonczak J. 2013. Content of heavy metals in needles of scots pine (*Pinus sylvestris* L.) in selected pine forests in Słowiński National Park. *Archives of Environmental Protection*, 39, 1, 41-52

Porębska G., Ostrowska A. 2013. Assessment of carbon stock in forest soils in Poland over the last 30 years. *Pol. J. Environ. Stud.* 22, 2, 503-510.

Różański S. 2013. Fractionation of selected heavy metals in agricultural soils. *Ecological Chemistry and Engineering S*, 20, 1, 117-126.

Relacje z konferencji i sympozjów

X Międzynarodowa Konferencja Agrofizyczna (International Conference on Agrophysics) Lublin, 5-7.06.2013

Cezary Sławiński, IA PAN Lublin

W dniach od 5 do 7 czerwca w Instytucie Agrofizyki Polskiej Akademii Nauk w Lublinie odbyła się X Międzynarodowa Konferencja Agrofizyczna. Celem konferencji była prezentacja najnowszych trendów badawczych w dziedzinach nauk związanych z badaniem środowiska i żywności.

W trakcie konferencji odsłonięto tablicę upamiętniającą działalność naukową ś.p. Profesora Ryszarda Walczaka, członka Polskiej Akademii Nauk, wieloletniego dyrektora Instytutu Agrofizyki PAN.

W konferencji uczestniczyło 115 naukowców z 14 krajów. W jej trakcie wygłoszono 40 referatów plenarnych oraz zaprezentowano 50 posterów. Główne wnioski jakie wypływają z przedstawionych referatów to potrzeba:

1. dalszego wykorzystywania nowoczesnych narzędzi badawczych fizyki, matematyki, chemii i innych nauk podstawowych do badania środowiska i żywności,
2. prowadzenia badań w różnych skalach od makro do nano, w celu lepszego poznania mechanizmów i procesów zachodzących w tak złożonych układach.

Uczestnicy konferencji stwierdzili, że istnieje potrzeba organizacji w przyszłości takich konferencji, na których można byłoby wymieniać poglądy dotyczące agrofizyki. Dyrektor

Instytutu Agrofizyki PAN w Lublinie w imieniu organizatorów zapewnił, że następna XI konferencja agrofizyczna zostanie zorganizowana w 2016 roku.

Środowisko glebotwórcze i gleby dolin rzecznych Słupsk-Ustka, 10-12.06.2013

Jerzy Jonczak, Akademia Pomorska w Słupsku

W dniach 10-12 czerwca 2013 roku w Ustce odbyła się konferencja naukowa „Środowisko glebotwórcze i gleby dolin rzecznych” organizowana pod patronatem Akademii Pomorskiej w Słupsku, Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego, Stowarzyszenia Geomorfologów Polskich i Polskiego Towarzystwa Geograficznego, oddział Słupsk. Członkami komitetu organizacyjnego byli: prof. dr hab. Alojzy Kowalkowski, prof. dr hab. Waclaw Florek, dr Jerzy Jonczak, mgr Iwona Tylman. Złożonym celem konferencji była prezentacja wyników badań z zakresu genezy, ewolucji i właściwości gleb dolin rzecznych na tle zmiennego w czasie i przestrzeni środowiska tych geosystemów.

W czasie dwóch dni obrad obejmujących pięć sesji referatowych i sesję posterową zaprezentowano 25 wystąpień o zróżnicowanej tematyce. W ramach sesji terenowej, w trzecim dniu konferencji, zaprezentowano wybrane aspekty genezy i ewolucji gleb młodogłaciennych dolin źródłowych na przykładzie Jarosławianki – lewobrzeżnego dopływu dolnej Wieprzy. W dolinie tej od kilku lat prowadzone są interdyscyplinarne badania mające na celu rozpoznanie wieku, zróżnicowania przestrzennego i właściwości gleb na tle historii rozwoju środowiska zlewni rzeki ze szczególnym uwzględnieniem antropopresji. W ramach sesji terenowej zaprezentowano pięć profili gleb wykształconych z osadów różnej genezy – ilów zastoiskowych, piasków zastoiskowych zalegających na glinach morenowych, piasków rzecznych, osadów stokowych, osadów mułowo-aluwiowych wypełniających nieckę stawu młyńskiego. Wystąpienia prezentowane podczas konferencji, po uzyskaniu pozytywnych recenzji, zostaną opublikowane w czasopiśmie Landform Analysis.

Zapowiedzi konferencyjne

Międzynarodowa Konferencja

„PROTECTION OF SOIL FUNCTIONS – CHALLENGES FOR THE FUTURE”

16–18 października 2013, Puławy

Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - PIB, Polskie Towarzystwo Gleboznawcze – Komisja “Gleba a Zdrowie Człowieka”.

Szereg ostatnich światowym i europejskim inicjatyw (Soil Strategy, Global soil week, Guidelines on soil sealing, etc.) wskazuje, że wzrosła świadomość funkcji gleby dla zrównoważonego rozwoju i zagrożeń dla gleb. Obecnie, wielkim wyzwaniem dla środowisk naukowych jest zintegrowanie istniejącej i wygenerowanie nowej wiedzy na temat środków ochrony gleby i łagodzenia lub rekompensaty strat w jakości gleby, jak również w sprawie metod oceny ryzyka dla człowieka i organizmów glebowych. Celem konferencji jest omówienie problemów i przyszłych wyzwań związanych z ochroną głównych funkcji gleby ze szczególnym naciskiem na następujące tematy (w oryginalnym brzmieniu zaczerpniętym z pierwszego komunikatu):

1. Methods to evaluate soil functions and soil value (for environment and human society)
2. Measures for soil protection against threats: erosion, compaction, loss of soil carbon and pollution
3. Soil acidification – overlooked threat to soil quality and functions
4. Management and protection of soils of different use (agriculture, urban)
5. Methodologies for risk assessment at local, regional and European level
6. Remediation of degraded soils
7. Soil biodiversity – does it deserve attention? How to detect the negative changes?
8. Field and policy measures for improvement of soil functions

9. Protection of organic soils

10. Case studies – examples of best practices in soil management

Dalsze informacje: <http://proficiency-fp7.eu/>

OBIEG PIERWIASTKÓW W PRZYRODZIE. BIOAKUMULACJA – TOKSYCZNOŚĆ – PRZECIWDZIAŁANIE.

Instytut Ochrony Środowiska w Warszawie
Warszawa, 27 września 2013

X Międzynarodowa Konferencja jest kontynuacją tematyki podjętej podczas poprzednich Konferencji i będzie obejmowała następujące grupy problemów:

1. Aspekty prawne i ekonomiczne w ochronie środowiska.
2. Ocena ryzyka środowiskowego i zdrowotnego wynikającego z dopływu zanieczyszczeń oraz środki i działania ograniczające ryzyko.
3. Jakość środowiska a produkcja żywności.
4. Technologie i techniki rekultywacji terenów zdegradowanych.
5. Zarządzanie ryzykiem środowiska na poligonach.
6. Gospodarka odpadami ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych.
7. Ocena szkód środowiskowych i ich rekompensata.
8. Analityka w badaniach środowiskowych ze szczególnym uwzględnieniem prac na rzecz monitoringu.
9. Uwalnianie genetycznie zmodyfikowanych organizmów do środowiska.
10. Wykorzystanie biomasy na cele energetyczne.

Dalsze informacje i zgłoszenia:

<http://www.ios.edu.pl/pol/konferencja/>

Kalendarium konferencyjne

FEN PEATLANDS AFTER DRAINAGE

9th-11th July 2013, Solec near Warsaw, Poland

IPS Commission III, Department of Soil Science, University of Warmia and Mazury in Olsztyn, and other organizations
<http://www.uwm.edu.pl/gleba/IPSC3/>

PALEOSOLS, Pedosediments and Landscape Morphology as Environmental Archives.

10-15.08.2013, Kursk & Woroneż, Rosja
paleopedology.msu.ru/paleopedology2013

6th International Conference on Cryopedology, FROST-AFFECTED SOILS - DYNAMIC SOILS IN THE DYNAMIC WORLD

24-29 August 2013, Kraków

<http://www.geo.uj.edu.pl/konferencja/cryosols2013/>

PEDOMETRICS 2013,

Nairobi, Kenya, 26-31.08.2013.

<https://sites.google.com/a/cgxchange.org/pedometrics2013/>

7th International Conference of the Urban Soils Working Group (SUITMA) of IUSS. Toruń, Polska, 16-20.09.2013.

<http://www.suitma7.umk.pl/>

SUITMA = Soils of Urban, Industrial, Transportation and Mining Areas

OBIEG PIERWIASTKÓW W PRZYRODZIE.

Bioakumulacja – Toksyczność – Przeciwdziałanie.

Instytut Ochrony Środowiska w Warszawie

Warszawa, 27 września 2013

<http://www.ios.edu.pl/pol/konferencja/>

1st International Conference of the IUSS Division 1 - "SOIL IN SPACE AND TIME". Ulm nad Dunajem, Niemcy, 28.09-04.10.2013.
<http://iuss-division1.uni-hohenheim.de/startseite>

PROTECTION OF SOIL FUNCTIONS – CHALLENGES FOR THE FUTURE

16–18 października 2013, Puławy

Institute of Soil Science and Plant Cultivation – State Research Institute (IUNG-PIB), Department of Soil Science and Land Protection, Polskie Towarzystwo Gleboznawcze – Komisja "Gleba a Zdrowie Człowieka"
<http://proficiency-fp7.eu/>

BIOCHARS, COMPOSTS AND DIGESTATES.

Production, characterization, regulation, marketing, uses and environmental impact (BCD 2013).

17-20 October 2013 in Bari, Italy.

<http://www.bcd2013.eu/>

7th International WORKSHOP ON CHEMICAL BIOAVAILABILITY

4–7 November 2013, Nottingham, England

British Geological Survey and Nottingham University

<http://www.bgs.ac.uk/news/events/bioavailabilityWorkshop>

2014

20th World Congress of Soil Science (WCSS) SOIL EMBRACE LIFE AND UNIVERSE,

8-13.06.2014, Jeju, Korea

<http://www.20wcsc.org/>

9th International Congress THE SOUL OF SOIL AND CIVILIZATION

Soil Science Society of Turkey

Federation of Eurasian Soil Science Societies

14-16 October 2014, Antalya, Turkey

<http://www.soil2014.com>

CZARNA ZIEMIA

Pismo Informacyjne

Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego

ul. Wiśniowa 61

02-520 Warszawa

<http://www.ptg.sggw.pl>

Redakcja:

Cezary Kabala, cezary.kabala@up.wroc.pl

Marek Drewnik, m.drewnik@geo.uj.edu.pl

Bezpośrednich uczestników zdarzeń
 zachęcamy do bieżącego nadsyłania informacji
 o konferencjach, awansach, publikacjach itd.